

Сурков О.О.,
кандидат військових наук,
начальник науково-дослідного
відділу,
Національний університет оборони
України
(м. Київ, Україна)

Романюк А.М.,
доктор філософії, провідний
науковий співробітник науково-
дослідного відділу,
Національний університет оборони
України
(м. Київ, Україна)

Колісник А.І.,
старший науковий співробітник
науково-дослідного відділу
проблем стратегічного планування
Центру воєнно-стратегічних
досліджень,
Національний університет оборони
України
(м. Київ, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ОГЛЯДУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Результати проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України (далі – комплексного огляду) є основною інформаційною платформою, на підставі якої формується та реалізується державна політика в секторі безпеки і оборони.

Чинна методика проведення комплексного огляду, яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.02.2015 № 139-р передбачає: порівняння наявних і необхідних спроможностей сил безпеки та оборони для виявлення прогалин у забезпеченні реагування на виклики і загрози національній безпеці України; визначення порядку взаємодії між відомствами тощо.

Проте у методиці та затверджених методичних рекомендаціях щодо проведення комплексного огляду від 2015 року не враховано нові норми, визначені Законом України “Про національну безпеку України” від 2018 року, зокрема, проведення семи окремих оглядів, порівняння наявних і необхідних

спроможностей оборонно-промислового комплексу, а також громадських об'єднань (волонтерських організацій), формування перспективної моделі сектору безпеки і оборони, тому потребує удосконалення.

Проведений аналіз відомих науково-методичних підходів до проведення комплексного огляду та оборонного огляду із застосуванням SWOT-аналізу показав, що доцільним шляхом вирішення проблемної ситуації є удосконалення методики проведення комплексного огляду завдяки інтеграції відомих методичних підходів та урахуванню набутого практичного досвіду.

Проблемна ситуація. Методики проведення комплексного огляду, запропонованої Указом Президента України від 16 травня 2019 року № 225/2019 досі немає (не визначена нормативно-правовим актом). З огляду на це неможливо забезпечити виконання принципів централізації управління, об'єктивності і наукової обґрунтованості під час організації проведення наступного комплексного огляду.

Доцільним шляхом вирішення проблемної ситуації є удосконалення методики проведення комплексного огляду завдяки інтеграції відомих методичних підходів та урахуванню набутого практичного досвіду.

Загальні положення

Мета методики полягає у визначенні порядку, етапів, процедур та інструментів для проведення комплексного огляду.

Об'єктом комплексного огляду є складові сектору безпеки і оборони відповідно до Закону України “Про національну безпеку України”.

Строки проведення комплексного огляду: не менше 6 місяців із дня підписання Указу Президента України про введення в дію рішення РНБО “Про проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України”.

Правова основа: Конституція України, відповідні закони, укази Президента, рішення РНБО та міжнародні зобов'язання.

Принципи проведення комплексного огляду

Проведення комплексного огляду має бути засноване на таких принципах:

1) централізації управління (створення міжвідомчої комісії з питань проведення комплексного огляду);

2) об'єктивності (використання експертами переважно статистичних даних) і неупередженості (не керуючись страхом, уподобаннями чи вказівками);

3) відкритості і прозорості для суспільства (у межах державної таємниці);

4) наукової обґрунтованості (залучення науково-дослідних установ);

5) комплексності і міжвідомчої взаємодії;

6) стратегічної орієнтованості;

7) оборонної достатності, з урахуванням фінансово-економічних можливостей держави;

8) відповідності євроатлантичним стандартам.

Організація проведення комплексного огляду

Для організації, координації, контролю та забезпечення проведення комплексного огляду доцільно утворити міжвідомчу комісію з питань проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України (далі – міжвідомча комісія), яка має стати тимчасовим допоміжним органом Кабінету Міністрів України (КМУ).

Метою діяльності міжвідомчої комісії є забезпечення проведення комплексного огляду, а за його результатами – опрацювання пропозицій до проєктів стратегічних документів щодо розвитку складових сектору безпеки і оборони України.

Основними завданнями міжвідомчої комісії визначити:

організація та забезпечення проведення комплексного огляду;

координація діяльності визначених центральних органів виконавчої влади та інших державних органів під час виконання заходів комплексного огляду;

моніторинг та контроль за виконанням етапів (процедур, завдань та відповідних їм заходів) комплексного огляду в межах компетенції КМУ;

розгляд та схвалення результатів проведення комплексного огляду, їх подання в установленому порядку до КМУ.

Міжвідомча комісія під час виконання покладених на неї завдань має взаємодіяти з апаратом РНБО, Секретаріатом КМУ, відповідними урядовими комітетами, СБУ, Комітетом з питань розвідки при Президентові України та іншими заінтересованими державними органами.

Етапи проведення комплексного огляду

Комплексний огляд проводить за такими етапами:

- 1) організаційно-підготовчий;
- 2) основний;
- 3) заключний.

Звітування і впровадження

Звітування передбачає:

– підготовку аналітичних звітів з комплексного огляду, висновків та пропозицій;

– подання звітів на розгляд КМУ, РНБО та Президенту України;

– розроблення дорожньої карти впровадження результатів комплексного огляду.

Моніторинг і контроль

Процес моніторингу і контролю передбачає:

– регулярний моніторинг та контроль за виконанням завдань і відповідних їм заходів комплексного огляду;

– підготовку пропозицій керівництву комплексного огляду, розгляд та прийняття відповідних рішень щодо продовження термінів проведення, залучення додаткових експертів тощо);

– коригування плану заходів із проведення комплексного огляду (в разі потреби).

Додатки

Додатками до плану заходів з проведення комплексного огляду мають бути:

- типові форми збирання (подачі) даних;
- інструкції для міжвідомчих робочих груп, що проводять окремі огляди та управління процесом.

Отже, проведення КОСБО полягає в поетапному дослідженні стану і готовності складових сектору безпеки і оборони до виконання завдань із забезпечення національної безпеки України на перспективу, виробленні та впровадженні стратегічних рішень для досягнення ними необхідних спроможностей до виконання завдань за призначенням у поточних і прогнозованих умовах безпекового середовища.

Для здійснення моніторингу та контролю ефективності виконання етапів (процедур, завдань та відповідних їм заходів) комплексного огляду доцільно створити інформаційно-аналітичну групу у складі міжвідомчої комісії з питань проведення комплексного огляду, а у відповідних міжвідомчих робочих групах – підгрупи організаційно-аналітичної підтримки (далі – експертні групи).

Експертна група аналізуватиме результати виконання етапів (процедур, завдань та відповідних їм заходів) на основі спостережень, досягнутих результатів та групових оцінок, використовуючи ключові показники ефективності (індикатори), якісні та кількісні показники оцінювання, а також застосовуючи відомі методи експертного оцінювання.

Пропонуємо три значення для кількісно-якісного оцінювання результатів виконання етапів (процедур, завдань та відповідних їм заходів) комплексного огляду:

“ВИКОНАНО у повному обсязі” – рівень виконання оцінено на 90 % та більше;

“ВИКОНАНО ЧАСТКОВО” – рівень виконання оцінено від 50 до 90 %;

“НЕ ВИКОНАНО” – рівень виконання оцінено менше 50 %.

Якщо результати виконання етапу (процедури, завдання та відповідні їм заходи) комплексного огляду оцінено на менше 90 %, наступним етапом після закінчення оцінювання буде розроблення рекомендацій аналітичною групою для голови міжвідомчої комісії (міжвідомчої робочої групи) щодо підвищення ефективності організації та проведення комплексного огляду.

Загальна оцінка повноти та якості виконання (ефективності) етапу (процедури, завдання та відповідні їм заходи) комплексного огляду не може бути осередненим результатом (вище від мінімально отриманого результату) та становитиме мінімальний відсоток за ключовими показниками ефективності (індикаторами виконання).

Рівень ефективності виконання етапів проведення комплексного огляду (оборонного огляду та інших окремих оглядів) пропонуємо оцінювати за залежністю:

$$P_n = \min (Z_1, Z_2, \dots, Z_n).$$

Оцінювати рівень ефективності проведення комплексного огляду (оборонного огляду та інших окремих оглядів) пропонуємо за залежністю:

$$E_{\text{КОСВО}} = P_1 \times k_1 + P_2 \times k_2 + P_3 \times k_3.$$

При цьому, результати оцінювання ефективності виконання етапів (процедур, завдань) комплексного огляду необхідно привести до безрозмірних значень.

Удосконалена методика проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України на відміну від наявної дає змогу удосконалити порядок його проведення міжвідомчою комісією у майбутньому з урахуванням ст. 27 Закону України “Про національну безпеку України”, а також здійснювати дієвий контроль відповідальними за проведення комплексного огляду (оборонного огляду та інших окремих оглядів).

Перспективою подальших досліджень з урахуванням одержаних результатів визначено розроблення методичних рекомендацій з організації та проведення комплексного огляду.